

Специализация на производствените сектори на европейския пазар

Андреа Казини

Главен Оперативен Директор и Заместник Председател на УС на УниКредит Булбанк

Доклад за срещата на Евро Клуб

31 Юли 2008

София, България

България е страната в ЕС с най-ниски разходи за производство. В допълнение, работната ръка има сравнително добра квалификация, данъчното облагане е благоприятно, и страната е разглеждана като врата към страните от Черноморието и Западните Балкани.

	Полша	Унгария	Чехия	Словакия	Словения	Естония	Латвия	Литва	ЦИЕ-8	Румъния	България	Хърватска	Турция
Население (милиони, 2007)	38.2	10.1	10.3	5.4	2.0	1.3	2.3	3.4	73.0	21.5	7.6	4.4	70.6
Средна възраст, години	37	39	39	37	40	39	40	38	38	38	41	40	29
Образование от младежта, нива на постигане % ¹	69	60	59	52	68	63	65	69	65	47	49	55	27
Завършили най-високо ниво на образование в областта на науките и технологиите ²	11.4	5.1	8.2	10.2	9.8	12.1	9.8	18.9	10.3	10.3	8.6	5.7	5.7
БВП на глава от населението, евро 2007	8.047	10.038	12.392	10.164	16.688	9.690	8.762	8.326	9.430	5.639	3.782	8.452	6.791
Брутно месечно възнаграждение, 2007	715	727	781	596	1 273	721	566	594	723	309	213	961	907
Продуктивност на труда на един зает (ЕС25=100)	67	75	73	77	86	68	54	60	69	41	36	66	61
Инвестиции в проучвания и развитие, % от БВП	0.6	1.0	1.5	0.5	1.6	1.1	0.7	0.8	0.9	0.5	0.5	0.9	0.6
Корпоративен данък (%)	19	16 + 4	21 ³	19	22 ³	24 ⁴	15	15	19	16	10	20	20
ЕБВР, Индекс на реформите в инфраструктурата	3.3	3.7	3.3	3.0	3.0	3.3	3.0	3.0	3.3	3.3	3.0	3.0	n.a.
ПЧИ/БВП (в %, средно 2005-'07)	4.4	5.7	6.3	5.2	2.1	14.0	6.9	5.0	5.2	7.2	19.7	7.5	3.1
БВП ръст (средно 2005-'07)	5.5	3.1	6.6	8.5	5.3	9.5	10.9	8.1	5.9	6.0	6.2	4.9	6.6

1) 2005, Процент от населението на възраст между 20 и 24 години завършило поне средно образование;

2) 2004, Завършили най-високо ниво на образование в областта на науките и технологиите на 1000 души на възраст 20-29 години;

3) През 2008

4) Естония не облага корпоративните доходи с изключение при разпределението на дивиденди

Най-бързо растящи експортно-ориентирани сектори на промишлеността са средно и високо технологичните сектори, които обаче имат сравнително малко тегло в общия износ.

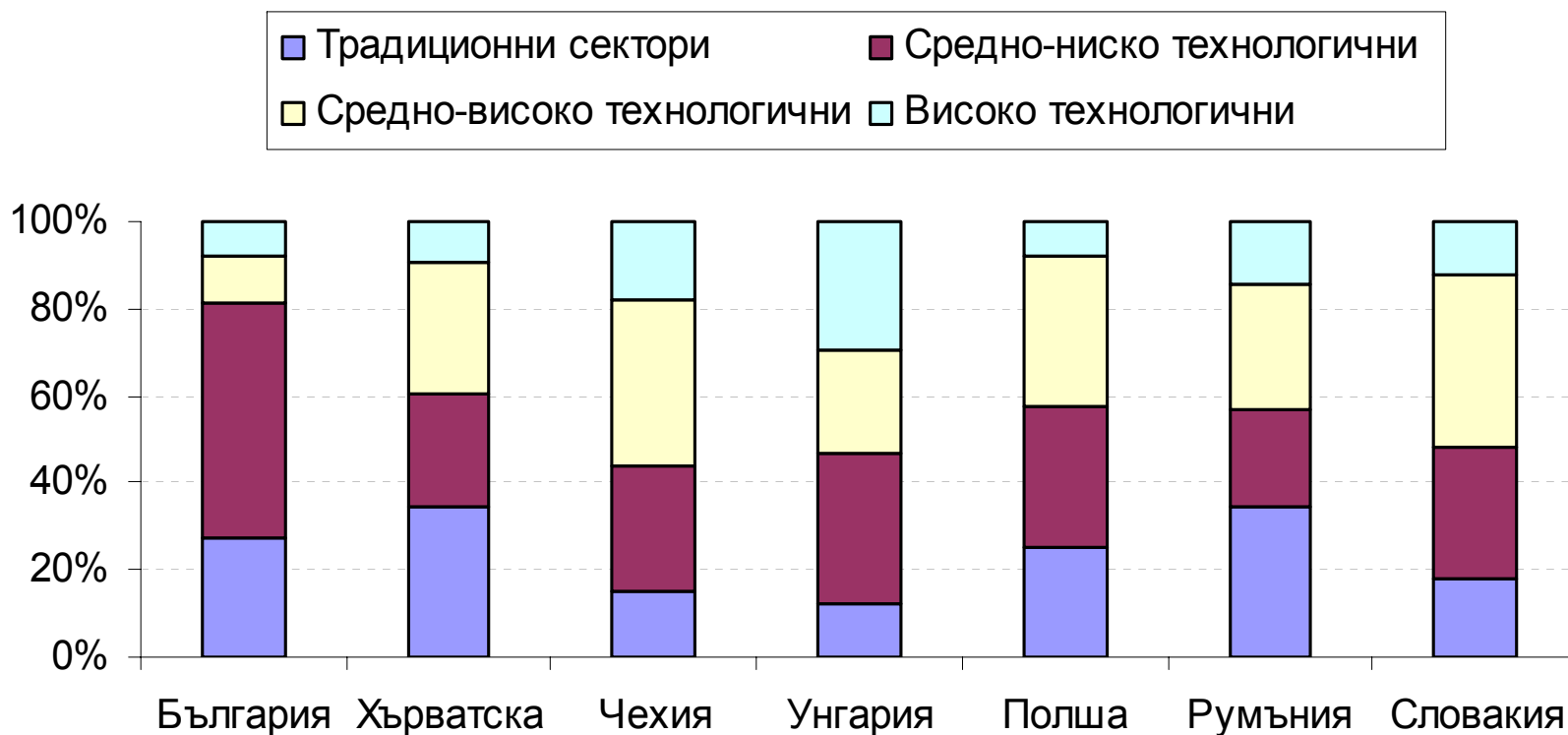
Сложна Норма на Годишния Ръст в Износа, 2000-2007

** Източник: НСИ

Делът на високо-до-средно технологичните продукти в промишлеността е около 20% от общия износ на стоки, което неблагоприятно се сравнява със страните от ЦИЕ, където този дял достига между 40% и 55%.

Дял в износа на преработвателната промишленост по страни, 2007

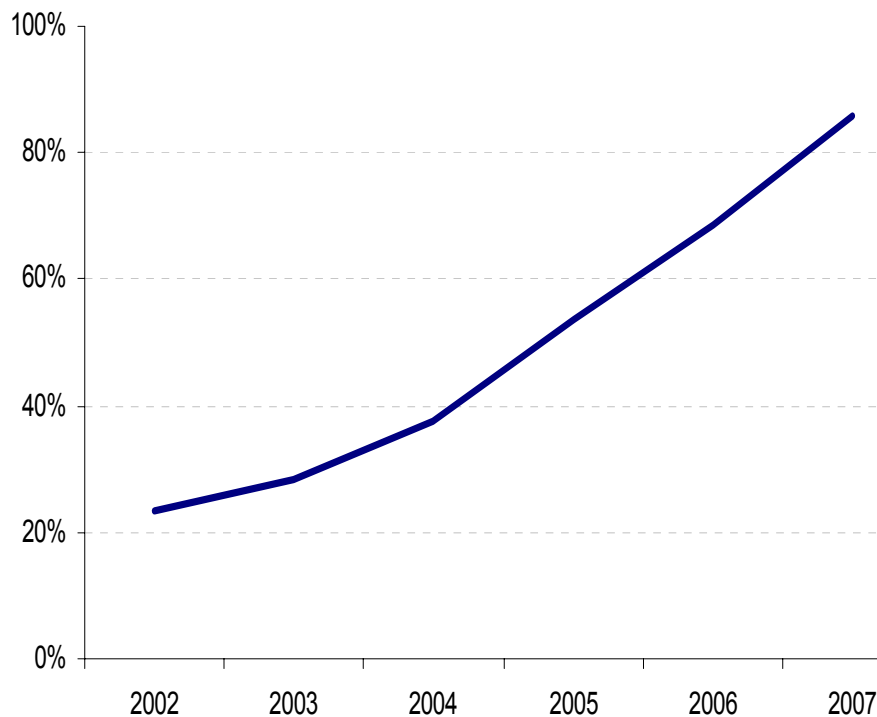
Източник: НСИ; Високо технологични включва Електро - оптично и друго оборудване; Средно-високо технологични: Превозни средства и Машини и оборудване; Средно-ниско технологични: Кокс, рафинирани нефтени продукти и ядрено гориво, Химични вещества, продукти и влакна, Изделия от каучук и пластмаси, Други неметални минерални продукти и Металургия; Традиционни сектори: Хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия, Текстил, изделия от текстил и облекло, Обработени кожи без косъм и изделия от тях, Дървен материал и изделия от него без мебели, Дървесна маса, хартия картон и изделия от тях, издателска и полиграфическа дейност, Преработваща промишленост неквалифицирана другаде (основно мебели).

Ако използваме теорията на Майкъл Портър за етапите на икономическо развитие, българската икономика е в преходната фаза между така наречените *етап на развитие обусловен от факторите на производство* и *етап на развитие обусловен от ефективността*. До скоро, компаниите се конкурираха изцяло чрез цените, като продаваха главно базови продукти.

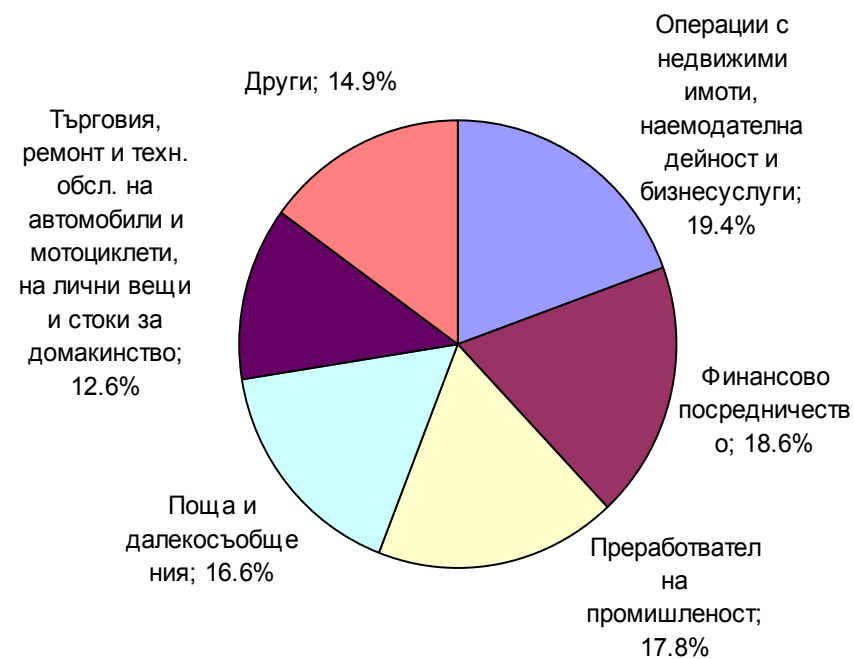

ПЧИ сравнени с размера на икономиката, измерена чрез БВП, са едни от най-големите измежду всички ново-присъединили се пазари в ЦИЕ, което дава основание да заключим, че България беше една от страните, която извлече най-голяма полза от глобалното насочване на капиталови потоци на Изток.

ПЧИ, Размер/ БВП, %

Дял на ПЧИ по сектори, % 2007

Източник: БНБ

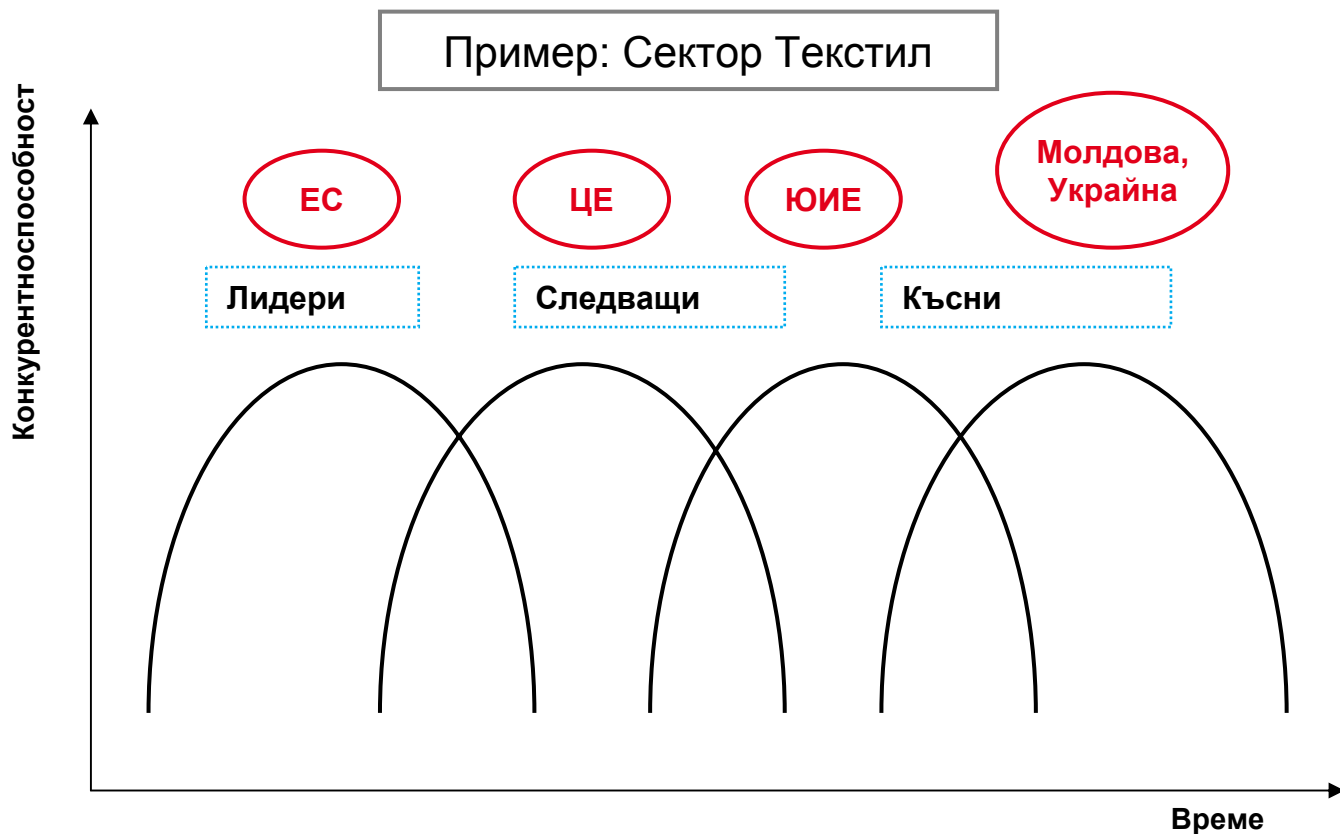
Моделът на присъствие на италианските инвеститори в България...

- В периода от началото на прехода, областите на специализация на българската икономика и източниците на конкурентни предимства, изглежда благоприятстват в най-голяма степен италианският модел на интернационализация и вертикална дезинтеграция на производствените процеси, където фокуса е върху трудоемките сектори на промишлеността.
- Италия е вторият най-важен търговски партньор на България, след като успешно изнесе в България част от производствените процеси, характеризиращи се с висока трудоемкост, особено в сектора за производството на текстил и облекло.

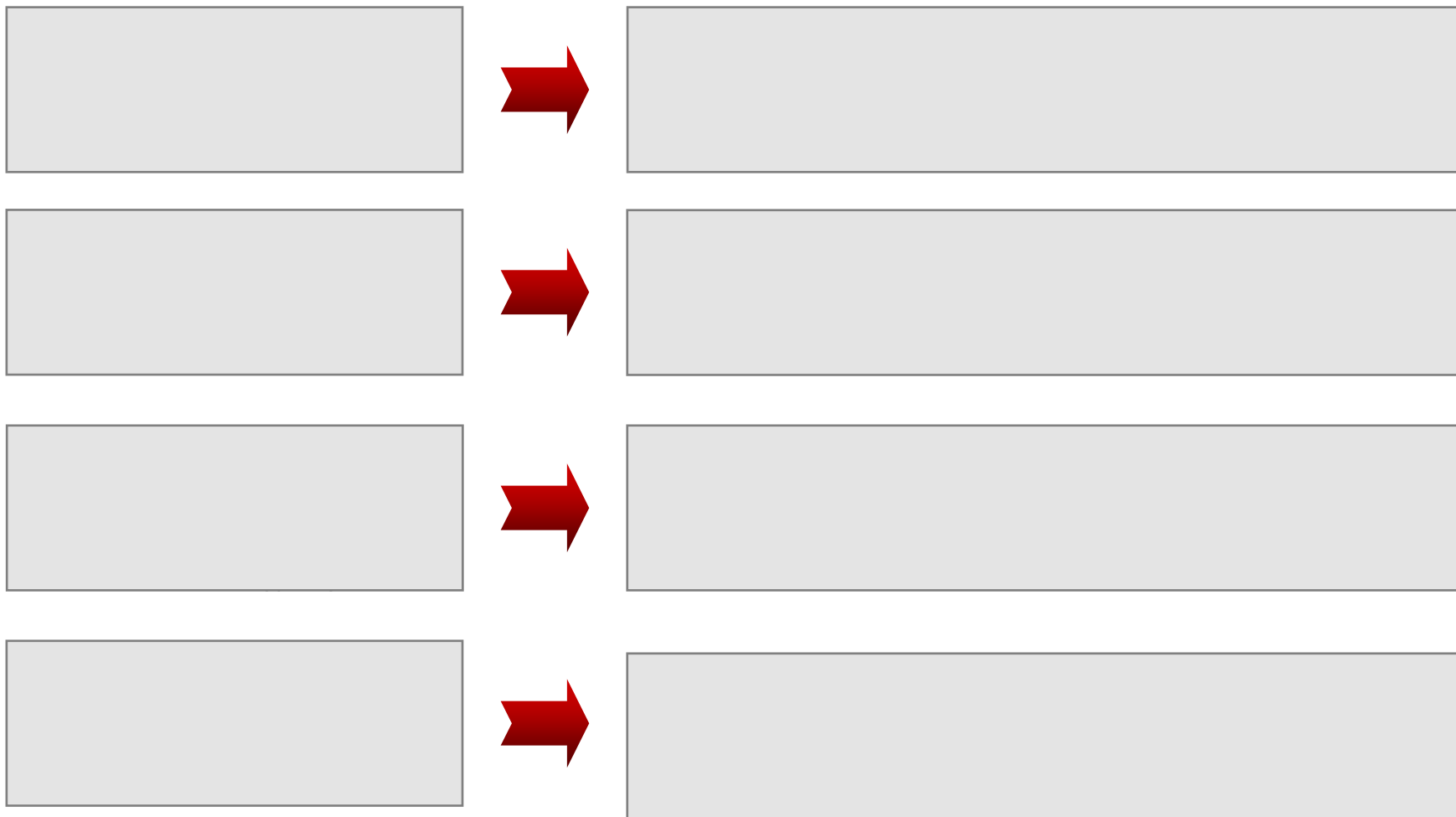
Страните и регионите, които първоначално пасивно получават външни инвестиции благодарение на конкурентната си цена на труда, следват модела на водещите страни (страните инвеститори) и с течение на времето губят конкурентни предимства в производството на някои продукти и технологии в отделните сектори, и придобиват предимства в други.

Хипотеза на лелящата патица

Като се базираме на тази теория ние смятаме, че след 10 години производството на стоки за междинно потребление ще продължи да има доминираща роля в България. В същото време делът на високо-до-средно технологичните производства ще продължи да нараства.

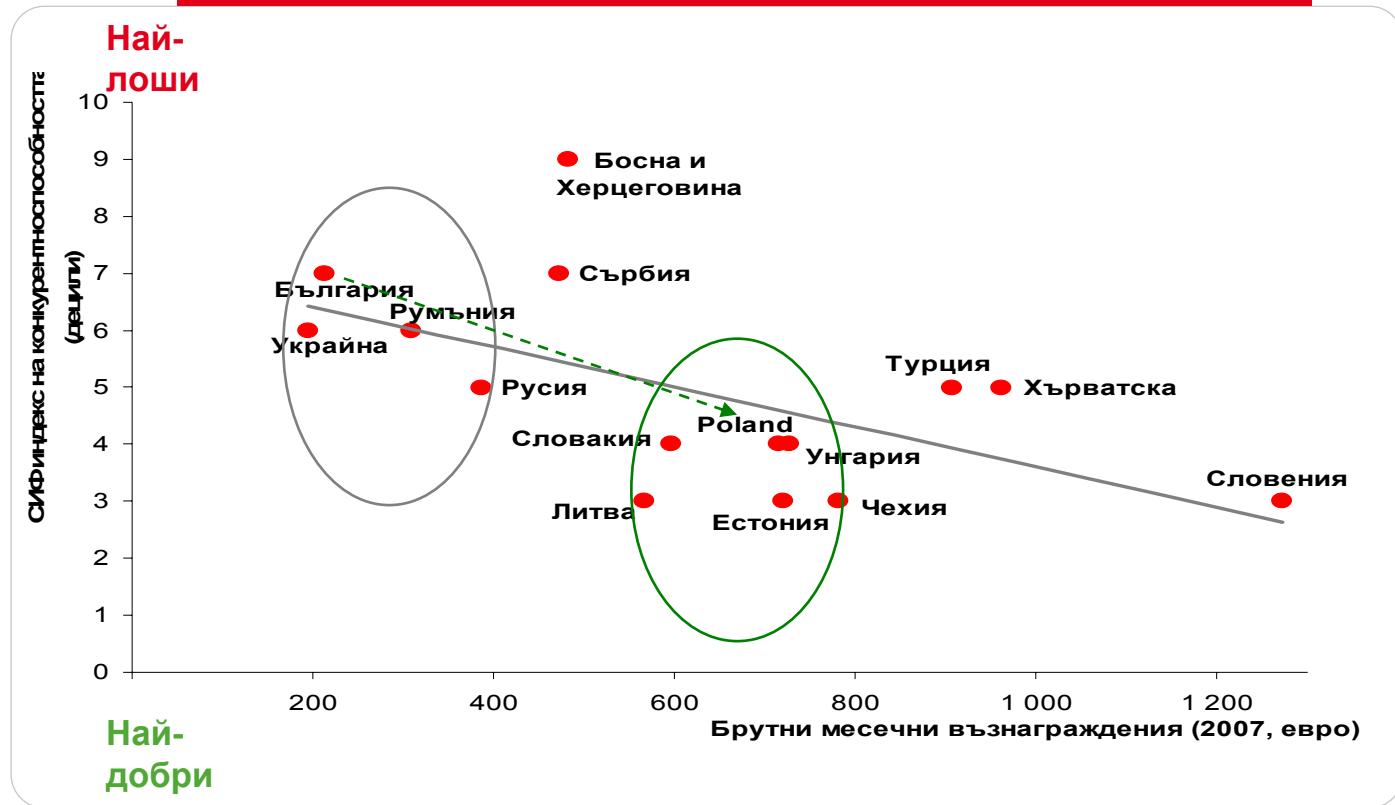

Ако се позовем отново на теорията на Майкъл Портър за етапите на развитие, след 10 години България най-вероятно ще се намира в етапа на развитие воден от ефективността, като старта на прехода към последния етап, този на икономиките водени от иновациите ще отстои на около нови 10 години.

България ще трябва да развие нови източници на конкурентно предимство, защото ниската цена на труда е източник на конкурентно предимство с преходен характер. Този източник на конкурентно предимство не може да бъде запазен при съществуването на страни като Китай и Индия. Още повече, това е в противоречие с амбициите на българското общество за достигане доходите и стандарта на живот на страните от ЕС.

Баланс конкурентноспособност-заплащане

Балансът между увеличаващи се разходи за труд и подобряване качеството на бизнес средата ще оформя бъдещата еволюция на източниците на конкурентни предимства, и в край на сметка ще определи доколко България ще бъде успешна в промяната на структурата на икономиката си.

Индекса на Глобалната Конкурентноспособност: взема под внимание 90 променливи, между които инфраструктура, технологично развитие, макроикономически контекст. Докладът публикуван веднъж годишно от Световния Икономически Форум включва 131 държави.

Вглеждайки се в доклада – “Индекс на глобалната конкурентноспособност”, България сравнена с останалите ново-присъединени в ЕС страни изостава в три ключови области: качество на институциите, качеството на образованието, и инфраструктура.

Индекс на глобалната конкурентносособност 2007-2008

(Място в класацията на съответната държава, най-добра оценка - 1, най-лоша - 131)

	Естония	Литва	Латвия	Чехия	Словакия	Унгария	Полша	Хърватска	Румъния	България
Място в класацията от 131 държави	27	38	45	33	41	47	51	57	74	79
Институции	34	58	59	69	60	54	82	65	94	109
Инфраструктура	36	48	56	41	58	54	80	53	100	84
Макроикономическа стабилност	14	38	44	43	62	107	56	73	84	47
Здравеопазване и начално образование	30	43	45	29	39	41	36	44	52	56
Висше образование и квалификация	23	25	29	28	41	33	35	46	54	66
Ефикасност на пазара на стоки и услуги	27	44	47	38	35	59	69	71	74	90
Ефикасност на пазара на труда	26	44	36	35	25	58	49	56	85	73
Добре развити финансови пазари	31	54	38	53	33	51	64	68	78	74
Развитие на технологиите	19	38	40	35	36	41	51	49	59	65
Големина на пазара	91	67	82	38	57	41	22	64	43	61

Източник: Доклад за глобалната конкурентноспособност 2007 – 2008 - Световен икономически форум

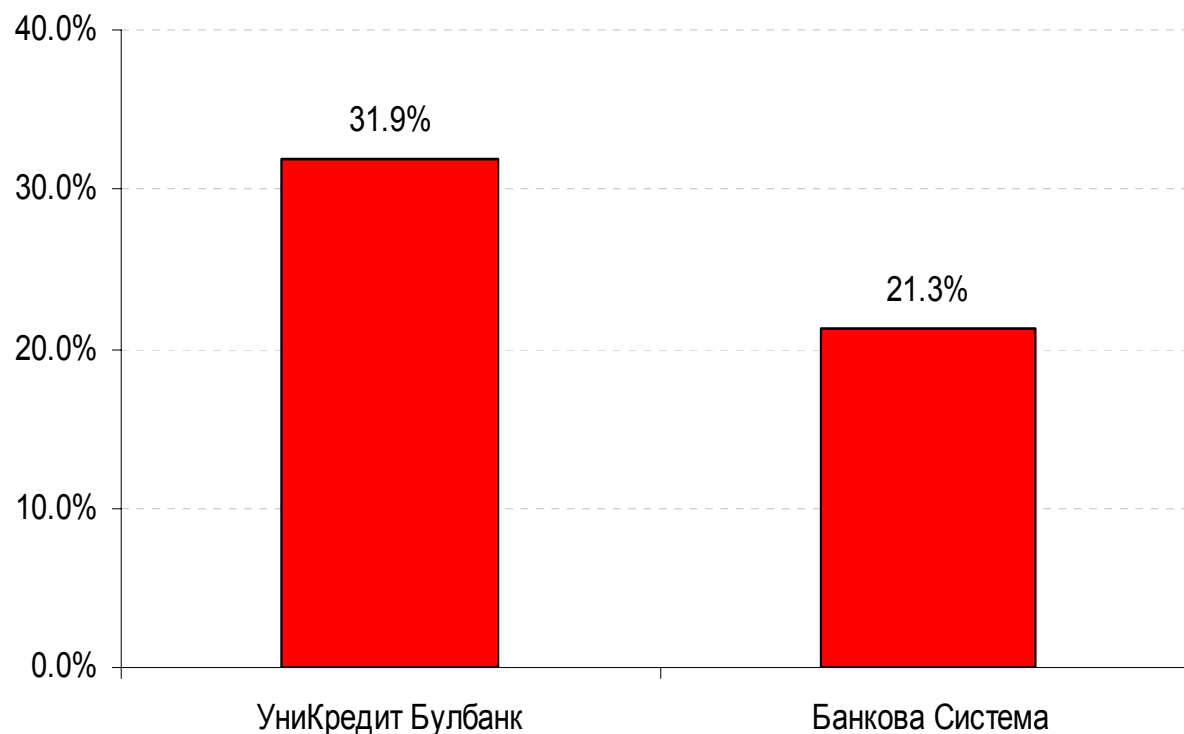
Каква е ролята на правителството в процеса на преход от етап на развитие воден от факторите на производство към етап на развитие воден от ефективността?

Проблемни области	Основни пречки за конкурентноспособността (най-добра оценка – 1; най-лоша – 131)

Източник: Доклад за глобалната конкурентноспособност 2007 – 2008 - Световен икономически форум

Каква е ролята на местния банков сектор и как той следва да подпомага еволюцията на българската икономика – той трябва просто да следва примера, който дава УниКредит Булбанк – която насочва все по-голяма част от кредитите си към секторите от промишлеността за сметка на намаляване на експозициите в сектора на недвижимите имоти.

Дял на банковите заеми в преработвателната промишленост към края на 2007

Източник: БНБ, УниКредит Булбанк

* Дял на заемите в нефинансовия корпоративен сектор

УНИКРЕДИТ БУЛБАНК Е ФИНАНСОВ ПАРТНЬОР НОМЕР ЕДНО В БЪЛГАРИЯ

УниКредит Булбанк – кратко представяне

- **Служители:** ~ 4000
- **Клиенти:** над един милион
- **Клонове и офиси:** ~ 260 в цялата страна
- **Номер едно по активи:** над 9 милиарда лева*
- **Номер едно по кредити:** ~ 5.2 милиарда*
- **Номер едно по капитал:** 1.2 милиарда лева*
- **Водеща позиция по депозити:** 6.3 милиарда лева*
- **Първа позиция в корпоративното банкиране**
- **Първа позиция в инвестиционното банкиране**
- **Един от най-силните играчи в банкирането на дребно в България**

*Неконсолидирани одитирани данни към края на 2007

ПРИЗНАНИЕ

Някои от последните награди

- **Euromoney: Най-добра банка в България, 2006, 2007**
- **Euromoney: Най-добра инвестиционна банка в България, 2007**
- **The Banker: Банка на годината в България, 2007**
- **Global Finance: Най-добра банка в България, 2007**
- **Global Custodian: Най-добра попечителска услуга, 2005, 2006, 2007**
- **Banker weekly: Най-добър банкер в България, 2007**
- **Manager Magazine: Най-добър мениджър в България, 2007**

Благодарим Ви за вниманието!

Ако искате да научите повече за българската икономика и финансовия сектор, потърсете публикациите на сектор Икономически проучвания, УниКредит Булбанк, които са достъпни и на интернет адрес: <http://bulbank.bg/index.jsp?id=1.7.1>